ו. ד"ה דאמר], ג) [לקמן ו.], ד) [ל"ל מנן], ד) [אהלות רפ"ב], ו) [אהלות פ"ח מ"ב

נזיר נד:], 1) [חוספתא דאהלות פ"ט], **ה**) אהלות

למשמת פ שן, לא משמת פי"ז מ"א [תמורה יג. ע"ש], ט) ברכות יט: עירובין ל:

מחחים לב: חגיגה כה:

כתובות כח: נדה נו. בכורות

כט.. י) וועי׳ מש״כ עה״ג

ברכות יט:], כ) אהלות פי״ח

דאהלות פי"ז. מ) ועייו תום׳

ם) ואילנות רש"שן,

תורה אור השלם

ב מ"ג מ"ד, ל) תוספתה

מא אבגדה מיי' פ״ח מהל' טומאת מת הלכה ט סמג עשיו רלח:

ה של של של היי בל הל"ב]: מב ז מיי שם פ"י הל"ח מג חטמ

סמג עשין לא:

מח נ מיי׳ שם פ״י הל״י:

מנפח אדם בית הפרס כשעורה רואהו ונשמט

והוה קרי עליה ושם דרך אראנו בישע אלהים. ת"ר אין מציינין על כזית מצומצם מן [המת],

סמג עשין רלא: ח ט מיי' פ״ו מהל' ק"פ הלכה ח: מד י מיי׳ פ"ח מהלי מומאת מת הלכה א מה ב מיי׳ שם פ״י הלכה

א סמג שם: א סמג שם: בור ל מיי׳ שם פ״ח הלכה ד: מז מ מיי׳ שם הלכה י ופ"י הלכה י:

מוסף רש"י

והולד. בנפיחה ואם יש ממנו (חגיגה כה:) **לכש**ו ליכא ועלם כשעורה לא מיכח וענם כשעורה נח מטומא אלא במגע ובמשא, הלכך מנפח כדי שלא יגעו רגליו בו והולך (נדה 11.) דכולא ספיקא משום עלמות מטמא באהל וכשמנפח לפני משתח בחים דב מכני רגליו אם יש שם עלם גדול נראה מאליו ועלם קטן נראה בנפיחה ואינו מסיטו ואע"ג דמאהיל לא חיישינן, דאין עלם כשעורה מטמא באהל עד דאיכא שדרה או גולגולת שלמה או רוב בנין **או רוכ מנין** (כתובות כח וכעי"ז פסחים צב:). בית הפרס שנידש. נדריסת רגלי בני אדם (ערובין ל:) שדשוהו בני אדם ברגליהם בכורות כט.) דישה רנה **ברגליס הרבה** (כתובות ברגנים הרבה (כתובות כח:) טהור. דמליט לקולא ואמריט כל העלמות נכתמו יהם נידש ברגל וררורות לעלמות ושחקום (נדה שם) או: שדריסת הרגלים העבירתן והבא לעשות ישפיתגן השפח לעשות פסחו יבדוק אם נידש ויעבור, אבל לאכילת תרומה לא סמכינן עלה שיכול להמתין ובית הפרס להמתין ובית הפרס מדבריהם ולא העמידום במקום כרת דפסח (פטחים .(:JY

רבינו חננאל

דסופו מיחסר חסר, ותנן באהלות פרק שני אלו אם על הבשר שסופו מתאכל על הבשו שטופו מונאכל והולך, ולא על עצם כשעורה, ולא על כל דבר שאינו מטמא באהל. אבל שאינו מטמא באוז, אבי מציינין על השדרה ועל הגולגולת ועל רוב בנינו של מת ועל מנינו. ואין מציינין על הוודאות אלא י. על הספיקות, ואלו הן . הספיקות סככות ופרעות. חספ קות סכבות דפו פות, פי' ותנן באהלות פרק ח', הזיזין ל) והגודריות, כו' עד והסככות והפרעות

ארן מציינין. אין לריך ליון ואי גבי יום טוב מיירי הברייתא איכא לפרש אסור לליין (ג) ואסור לטרוח ביום טוב:

עצם בשעורה. והוא הדין יותר מכשעורה כדמוכת בסמוך אינו מטמא באהל והאי דנקט כשעורה משום דבהאי שיעורא

מטמא במגע דהכי הלכה למשה מסיני כדאמרינן בשחיטת חולין (חולין דף קכו:): שאינן משמא באהל. אוֹ כגון תרווד רקב כדאיתא בהעור והרוטב (חולין דף קכו: ושם) ושדה שנחרש בה קבר כדלקמן בשמעתין ואפילו איכא ספק טומאה שמטמא בהיסט בלא נגיעה לא הלריכום ליון דהיסט לאו מילתא דשכיחא היא שידרום על קנה שטומאה עליו ולכך לא החמירו חכמים לליין משום היסט: אילן המיםך על הארץ. סמוך לבית הקברות דמספקה לן אי איכא עומאה החחיו אי לא מהחמא

אמרינן דמת תחתיו כיון דדרך מקום לנוע הוא ולכך בעי ליון ע"א דידעינן ודאי דאיכא טומאה תחת נוף אחד של אילן ויש הפרש בין נוף לחבירו ואין ידוע באיזה מקום ישנה והכי נמי איכא לפרש גבי אבנים שיש אבנים זו אצל זו הבולטות מן הגדר: מנפח אדם בית הפרם והולך. דמסתמא ליכא למימר

שהגיעה המחרישה עד המת וליכא לאחזוקי מקום טהור בטמא מספק אלא חכמים החמירו משום חומרא דטהרות ומשום הכי הקילו (ד) דליכא ספיקא דאורייתא הם אמרו והם אמרו ולא היו רגילים לקבור מתים בעומק כי השתא בזמן הזה הילכך לא חיישינן שמא המת בעומק תחת המחרישה ומן הדין אפילו נפוח לא לריך כי אם חומרא בטהרות שהחמירו חכמים בדבר ואמאי לא חיים שיהא מת בקרקע ואין נוגע בו ומטמא באהל אי נמי בלא ^{ס)} המאהילים מן הלדדים הוו מטמאין לאדם באהל אלא שמע מינה דלא מטמא באהל: יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע

שאבר בה קבר. דתניא התם ומוספתה דההלות פי"ו) שדה שהבד בה קבר אינה ניטעת כל נטע וכגון שראויה לאילנות ויש לנו לומר דמסתמא אם לא שאבד בה קבר היו נוטעים בתוכה * אי נמי בידוע לאו דוקא ואגב דנקט רישא בידוע נקט סיפא בידוע וכן ל"ל לפי׳ הקונטרס:

קרי עליה ושם דרך. שמחשב בשעות אי זה מהן להקשות אי זה מהן שלה להקשות: הבל מליינין על השדרה. שחע"פ שחינה חלה עלם אחד מטמא טומאה באהל: רוב בנינו. כגון עלמות גדולות כגון קוליות אע"פ שאין בו רוב מנינו: רוב מנינו. רוב העלמות ואע"פ שאין בו רוב בנינו: אין מציינין על הוודאות. הואיל דברור לכולי עלמא דאית ביה טומאה ודאית לא מטלטלי באותו מקום טהרות: אבל

אהל כגון סככות ופרעות (א) הסמוכות לרה"ר הסמוך לבית הקברות דמספקא לן בהו טומאה דכיון דיש עליהן אהל רגילים לקבור שם במקום לנוע: סככות ופרעות ובית הפרס. מפרש לקמן: אין מעמידין הליון על הטומחה שלה להפסיד טהרות. שחם הטומאה ממש תחת הליון אינו מרגיש עד שבא על הליון פתאום ויטמאו הטהרות שהרי הטומאה תחת הליון אלא עושין הליון סמוך לטומאה

באהל. דקתני אין מליינין על כזית

מן המת ולא על כל דבר שאינו

מטמא באהל: אמר רב פפא. לעולם

כזית מטמא באהל והא דקתני אין

מליינין בכזית מלומלם עסקינן דמחסר

חסר בקרקע ולהכי אין מציינין:

ישרפו עליו [תרומות] וטהרות שעה

אחת. דכל העובר על אותו כזית

כשנקבר מחדש שורפין טהרותיו

דעדיין לא חסר: ואל ישרפו עליו

לעולם. שאם מליינין אותו שורפין

עליו (על) כל תרומה שעוברין על

אותו ליון לעולם שלא לצורך שהרי

חסר וזימנין דלא חזי ליה כגון בלילה

וכי הדר חזי ליה ואמר נטמאת

תרומתי ושרף לה והיא לא נטמאת

דההוא כזית כבר חסר וכשאיו מלייניו

אותו אין שורפין עליו אלא מחדש

שלח חסר: חילן המיסך על החרץ.

וטומאה תחת נוף אחד ואינו יודע

תחת איזה נוף עושה ליון: בית הפרם.

י חלי מענה תלם אחד של מאה אמה:

מנפח אדם. ההולך לשחוט פסחו

דאם יש עלם כשעורה המטמא

בהיסט מתפזר ברוח ועושה פסח

בבית הפרס אזיל לו ואי מטמא באהל

היכי אזיל עליה: בשדה שאבד בה

מציינין על הספיקות. שיש עליהן

1. זֹבֶחַ תּוֹדָה יְכַבְּדָנְנִי וְשָׂם דֶּרֶךְ אַרְאָנּוּ בְּיֵשַׁע אֱלֹהִים: תהלים נכג ברחות כל שהוא וכשבא על הליון הגהות הב"ח מרגיש מן הטומאה ואינו הולך עליה: (ל) רש"י ד"ה אבל מצייניו אין מרחיקין את הליון ממקום טומאה. יותר מכל שהוח: שלח להפסיד חרן ישראל. שכשרואה הסימן מיד פורש ונמנא ארך ישראל בטומאה שלא לצורך: וכזית מן המת אינו מטמא

נ"ב עי' פרש"י במס' נדה לף נו ע"א וו"ל אילן המיסך על הארץ והוא סמוך לדרך . הקברות דמתרמי בין השמשות וקברי התם כו': (ב) ד"ה שמפטירין כו' וצחין חנשי המקום כו'. נ"ב לשון הערוך בערך בך ונקרח בוכים שכן דרך כשמתועדין יחד אלו עם אלו כולם בוכים בתוס' ס"פ דם הנדה: (ג) תום' ד"ה אין כו' אקור לניין דאסור לטרוח: (ד) ד"ה מנפח כו' ומשום הכי הקילו דכיון דליכח

גליון הש"ם תום' ד"ה יש בה אילנות וכו' אי נמי בידוע לאו דוקא. עיין נדה דף סד ע"ב תום' ד"ה ע"ג כולם:

הגהות הגר"א גמ' פרעות פרעות היולאין מן הגדר כל"ל יאינון כן הגדו פנית (כ"ה במתני דאהלות פ"ח מ"ב ובנזיר נד ב ועי" תוי"ט באהלות [ב] שנחרש. ל"ל שאבר: [ג] בוכין. נ"ב ובחוספתא (פי"ז דאהלות) גרסינן כוכין (וכן פי" בערוך לחד

הגהות מהר"ב רנשבורג

א] תום' ד"ה שאינו כגון תרווד רקב וכו'. נ"ב לבון מניוד נקב זכן. לכ דבריהם תמוהים דבחולין שם מפורש דמטמא באהל וכו הוא משנה מפורשת וכן יאוא נוסטי נופורטת פ"ב דאהלות ויעו"ש באהלות בספר שושנים לדוד עמד על דבריהם ועי׳

קרי עליה יושם דרך אראנו בישע אלהים תנו רבנן 6 א אין מציינין לא על כזית מן המת ולא על עצם כשעורה ולא על דבר שאינו מטמא באהל אבל מציינין על השדרה ועל הגולגולת על רוב בנין ועל רוב מנין המת יואין מציינין על הוודאות אבל מציינין על הספיקות ואלו הן הספיקות סככות ופרעות ובית הפרס י ואין מעמידין ציון במקום מומאה שלא להפסיד את המהרות מי ואין מרחיקין ציון ממקום מומאה שלא להפסיד את ארץ ישראל וכזית מן המת אינו מממא באהל והא י' (תניא) י' אלו שמטמאין באהל כזית מן המת אמר רב פפא הכא בכזית המצומצם עסקינן דסוף סוף מיחסר חסר מומב ישרפו עליו תרומה וקדשים לפי שעה ואל ישרפו עליו לעולם ואלו הן הספיקות י סככות ופרעות י סככות אילן המיסך על הארץ פרעות [א] " אבנים פרועות היוצאות מז הגדר בית הפרס כדתנן יי החורש את הקבר הרי הוא טושה בית הפרם וכמה הוא טושה מלא מענה מאה אמה ובית הפרס מי מטמא באהל יי והאמר רב יהודה אמר שמואל "מנפח אדם בית הפרס והולך ורב יהודה בר י אמי משמיה דעולא אמר בית הפרם שנידש מהור אמר רב פפא לא קשיא כאן בשרה שאבר בה קבר כאן בשרה שנחרש בה קבר ושדה (ב) שנחרש בה קבר בית הפרס קרי ליה אין והתנן 0 שלשה בית הפרם הן שרה שנאבר בה קבר יושרה שנחרש בה קבר ל ושדה [3] בוכין מאי שדה בוכין רב יהושע בר אבא משמיה דעולא אמר שדה שמפמירין בה מתים וטעמא מאי אמר אבימי משום יאוש בעלים נגעו בה ושדה שנחרש בה קבר לא בעי ציון והא תניא 0 מצא שדה מצויינת ואין ידוע מה מיבה יש בה אילנות " בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר יר' יהודה אומר עד שיהא שם זקן או תלמיד לפי שאין הכל בקיאין בדבר אמר רב פפא כי תניא ההיא בשדה שאבד בה קבר דציינוה יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר וליחוש דלמא אילנות מגואי וקבר מבראי כדאמר עולא בעומדין על הגבולין הכא נמי בעומדין על הָגבולין ודלמא

קבר. קתני דמליינין דמטמא באהל אבל בשדה שנחרש בה קבר אין לריך לליין ולא מטמא באהל דנימא מחרישה סלקיה לטומאה: **שלשה בים הפרס הן.** שאין הולכין בו אוכלי תרומה: שמפטירין בה את המתים. שכשמביאין מתים ממקום למקום לקבור כשבאין בשדה סמוך לעיר נפטרין אלו שהביאום ממקומן והולכין להם ובאין אנשי המקום (¹² ומקבלין אותן ורוחלין אותן שם וקוברין אותן: **וטעמא מאי.** חוששין ביה משום טומאה: **משום יאוש בעלים**. לפי שהביאום ממקום רחוק נדלדל אבר ונפל שם ונמייאשו אלו על אלו והניחוהו שם: ושדה שנחרש בה קבר לא בעי ליון. דקא מתרלת הא דקתני מנפח אדם בית הפרס כשנחרש: ואינו יודע מה טיבה. אם הוא שדה שנחרש בה קבר ויכול לילך בניפוח ואם מפני שנאבד בה קבר ואינו יכול להכנס בה בנפיחה דמטמא באהל: יש בה אילנות בידוע שנחרש. השדה לצורך האילנות ויכול להלך שאינו מטמא באהל. אלמא מדקתני בה מצא שדה מצויינת דמציינין בית הפרס שנחרש: אין בה אילנות בידוע שאבד בה קבר. ולא נחרש ומטמא באהל: רבי יהודה אומר. לעולם לא הוי בחזקת שנחרש עד שיהא שם זקן או ח״ח שיהא יודע שנחרש: אמר רב פפא. לעולם בית הפרס שנחרש לא בעי ליון והאי דקתני בידוע שנחרש בה קבר בשדה שאבד בה קבר וליינה לאלתר: יש ב**ה אילנוס בידוע שנחרש.** לאחר שליינוה ולעולם בית הפרס שנחרש לה בעי ליון: אין בה אילנום בידוע שאבד בה קבר. ולה נחרש: וליחוש דלמה אילנום מגוחי וטומאה מאבראי. ולה נחרש במקום טומאה מבחוץ לאילנות אלא בין האילנות והוי שדה שאבד בה קבר ולא נחרש ואמאי קאמר בידוע שנחרש בה קבר: **בעומדין האילנות על הגבולין.** של רשות הרבים דודאי ליכא טומאה מבראי דלא קברי אינשי ברשות הרבים אלא בין האילנות הויא טומאה ונחרש בשביל האילנות:

הסככות אילו המיסד על הארץ והפרעות אבנים היוצאות מז הגדר. ומצייניז על בית הפרס. בשדה שאבד בה קבר. ואיז מעמידיז ציוז במקום טומאה עצמה שלא להפסיד את הטהרות אלא מרוחקיז מעט. ואיז מרחיקיז יסכם היא קומנים כל אחת היה בל היה בל היה בל כך כל היה הפנים בשל שבר בל קרבו. היא בלכם היה בלכם היה של הופטר שה היה היה היה בל היה בלכם היה בלכם. פיי דתנן באהלות פרק מקום היה שלה בלכם היה שלה בלכם היה בלכם. פיי דתנן באהלות פרק "ח שלשה בית הפרס הן החורש את הקבר נטעת כל נטע וכרי עד ומטמאין במגע ובמשא ואינן מטמאין באהל, שדה שלבד בה קבר בתוכה כרי עד ומטמא במגע ובמשא ובאהל. מאי שדה בוכים, שדה שמפטירין בתוכה מתים. פי׳ דתגן באהלות פרק י״ח שדה כוכים לא ניטעת ולא ניזרעת ועפרה טהור וכו׳, מאי טעמא, אוש בעלים נגעו בה. ומקשיגן שדה שנחרש בה קבר לא בעיא ציון, והתניא מצא שדה מצויינת ואין ידוע מה טיבה, יש בה אילנות בידוע שנחרש בה קבר אין בה אילנות בידוע שאבר בה קבר. ופריק רב פפא, כי תניא ההיא בשדה שאבר בה קבר וציינוה, אם יש בה אילנות בידוע שאחרי שציינוה נחרש אותו הקבר. וניחוש דלמא אילנות גואי, פי׳ לא חרשו מקום הטומאה וטומאה אבראי קאי. ואמרי׳ בשאילנות עומדין על הגבולין.